

Члан 10.

Образована лабораторија мора чувати записнике о прегледу у електронском и папирном облику.

Члан 11.

Ступањем на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о условима за образовање лабораторија за верификацију ласерских уређаја за мјерење брзине возила у саобраћају ("Службени гласник Републике Српске", број 43/09) и престаје да се примјењује Правилник о условима за оснивање лабораторија за преглед Доплерових радара PUL.B-1/1 ("Службени лист СФРЈ", број 3/85).

Члан 12.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 05/3.00/393-176/12
3. маја 2012. године
Бања Лука

В.д. директора,
Никола Ђукић, с.р.

На основу члана 18. став 1. Закона о метрологији у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", бр. 13/02 и 100/11) и члана 88. став 3. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", бр. П18/08, 11/09, 74/10, 86/10 и 24/12), директор Републичког завода за стандардизацију и метрологију, уз сагласност министра индустрије, енергетике и рударства, доноси

ПРАВИЛНИК**О МЕТРОЛОШКИМ УСЛОВИМА ЗА МЈЕРИЛА БРЗИНЕ ВОЗИЛА У САОБРАЋАЈУ**

Члан 1.

(1) Овим правилником прописују се метролошки услови које морају да испуњавају мјерила брзине возила у саобраћају (у даљем тексту: мјерила брзине возила) да би се ставила на тржиште или у употребу.

(2) Метролошки услови из става 1. овог члана означавају се скраћено службеном ознаком MUS.900.018.

Члан 2.

(1) Принцип рада мјерила брзине која су предмет овог правилника заснива се на:

а) Доплеровом ефекту:

1) радарска мјерила;

б) мјерењу пређеног пута у времену:

1) ласерска мјерила LIDARS (мјерење времена одласка и повратка снопа ласерских зрака),

2) чврсто уграђени сензори (мјерење времена пролаза возила између два или више, на утврђеном растојању, чврсто уграђених сензора) и

3) уређаји за мјерење брзине возила из возила у покрету.

(2) Мјерила брзине возила из става 1. овог члана могу мјерити брзину на један од следећих начина:

а) стационарним мјерењем брзине возила,

б) мјерењем брзине возила мјерилом из руке и

в) мјерењем брзине из возила у покрету.

Члан 3.

Поједини појмови употребљени у овом правилнику имају следећа значења:

а) радарско мјерило брзине возила је мјерило брзине чији се принцип рада заснива на мјерењу разлике фреквенција између емитованог и рефлектованог сигнала, у микроталасном фреквенцијском подручју, од возила којем се мјери брзина (у даљем тексту: контролисано возило),

б) ласерско мјерило брзине возила је мјерило брзине чији се принцип рада заснива на узастопном мјерењу удаљености контролисаног возила од мјеста на којем се налази мјерило брзине и мјерењу протеклог времена између два узастопна мјерења, те обрадом измјерених резултата,

в) уређаји са чврсто уграђеним сензорима су уређаји који мјерењем времена пролаза возила између два или више чврсто уграђених сензора на утврђеном растојању и обрадом измјерених резултата израчунавају брзину контролисаног возила,

г) уређаји за мјерење брзине из возила у покрету су уређаји који мјерењем времена пролаза контролисаног возила између двије референтне тачке, мјерењем растојања између тих тачака и обрадом измјерених резултата израчунавају брзину контролисаног возила,

д) стационарно мјерење брзине возила је мјерење које се изводи помоћу мјерила постављених на сталак или на прикладан прибор за његово учвршћење на подлогу или у возило које се не креће, односно помоћу чврсто уграђених мјерила брзине на одређеним мјестима, које се обавља без руковаоца уз примјену фото, видео, односно неког другог уређаја за документовање брзине контролисаног возила,

ђ) мјерење брзине возила из руке је мјерење брзине контролисаног возила радарским или ласерским мјерилом из руке руковаоца мјерилом,

е) мјерење брзине возила из возила у покрету је мјерење брзине контролисаног возила које се обавља из возила у покрету радарским мјерилом, односно уређајем за мјерење брзине из возила у покрету,

ж) упутство за употребу је писано упутство од стране произвођача мјерила брзине које је прегледано и одобрено од Републичког завода за стандардизацију и метрологију у процесу издавања типског одобрења и

з) сигурносна разлика је вриједност брзине изражена у km/h или у %, која се мора одбити од измјерене вриједности брзине како би се елиминисала грешка која настаје због грешке мјерила, односно мјерне методе.

Члан 4.

Мјерила брзине возила морају измјерене вриједности показивати у јединицама брзине: километрима на час (km/h).

Члан 5.

Мјерилима брзине возила мјери се брзина возила у одласку или у доласку.

Члан 6.

Опсег мјерења брзине мјерилом брзине возила мора да буде такав да је доња гранична брзина не већа од 30 km/h, а горња гранична брзина не мања од 150 km/h.

Члан 7.

(1) Границе дозвољене грешке за врсте мјерила у смислу овог правилника утврђене су у Прилогу број 1., који чини саставни дио овог правилника.

(2) Сигурносна разлика код мјерења брзине за брзине до 100 km/h износи 10 km/h, а за брзине веће од 100 km/h износи 10% измјерене брзине.

Члан 8.

(1) Прописани услови за мјерила брзине су следећи:

а) референтни услови приликом испитивања типа мјерила и верификације мјерила:

1) температура околине $23 \text{ }^\circ\text{C} \pm 2 \text{ }^\circ\text{C}$,

2) релативна влажност ваздуха $55\% \pm 15\%$ и

3) напон напајања називна вриједност напона $\pm 2\%$;

б) радни услови:

1) температура околине најмање од $0 \text{ }^\circ\text{C}$ до $+50 \text{ }^\circ\text{C}$ и

2) напон напајања називна вриједност напона $\pm 10\%$;

в) услови складиштења:

1) температура околине $-25 \text{ }^\circ\text{C}$ до $70 \text{ }^\circ\text{C}$.

(2) Мјерило брзине возила које ради без руковаоца мора имати уређај који омогућава аутоматско искључивање уколико је температура околине ван прописаног опсега радних услова.

Члан 9.

(1) Услови који морају бити задовољени при мјерењу брзине:

а) стационарним и ручним мјерењем:

1) ако се на путу истовремено користи више мјерила брзине возила која раде на истом фреквенцијском подручју, удаљеност између њих мора да износи најмање 100 метара;

б) стационарним мјерењем са надвожњака и стубова:

1) обавезна је употреба сталка или прикладног прибора за учвршћење који се наводе као додатна опрема у увјерсњу о одобрењу типа мјерила,

2) обавезна је употреба фото, видео, односно неког другог уређаја за документовање брзине контролисаног возила,

3) могу се истовремено користити два мјерила брзине контролисаног возила када су смјерови њихових окнопва окренути један од другог,

4) могу се истовремено користити два или више мјерила брзине возила када мјере брзину контролисаног возила у истом смјеру;

в) мјерењем брзине возила из возила у покрету:

1) допуштено је само мјерење брзине возила која претичу возило у коме се налази радарско мјерило брзине возила.

(2) Мјерење брзине возила из возила у покрету врши се:

а) мјерењем брзине из возила које се креће (покретни радар) и

б) мјерењем брзине праћењем са употребом тахографа, рачунара и видео-система.

Члан 10.

(1) Дозвољена удаљеност мјерила од контролисаног возила, за поједине врсте мјерила брзине, дефинисана је у увјерсњу о одобрењу типа мјерила.

(2) Као доказ о правилном одређеном резултату мјерења брзине контролисаног возила употребљава се фото, видео, односно неки други уређај за документовање који је саставни дио мјерила брзине возила, осим у случајевима у којима је резултат мјерења брзине могуће одмах, након мјерења, показати возачу контролисаног возила.

Члан 11.

(1) Стационарна мјерила брзине са чврсто уграђеним сензорима израчунавају брзину контролисаног возила помоћу аутоматског мјерења времена за које контролисано возило пређе пут између сензора који су постављени на измјереном растојању.

(2) Стационарним мјерелима обављају се најмање два независна мјерења времена на измјереном растојању.

(3) Израчуната вриједност брзине мора се недвосмислено односити на контролисано возило, односно мора да постоји могућност накнадне реконструкције мјерења коришћењем двије фотографије, видео-снимка, односно друге методе документовања.

Члан 12.

(1) Ако мјерило брзине има могућност похрањивања података у интерну меморију, сва извршена мјерења треба да се аутоматски меморишу како би се онемогућила манипулација измјереним подацима од стране руковоца уређајем.

(2) Сваки похрањени податак о измјереној брзини возила мора садржавати тачно вријеме (сат и минут) и датум (дан, мјесец и година) мјерења.

Члан 13.

Мјерење брзине возила у саобраћају могу обављати само за то оспособљени полицијски службеници који имају потребно теоријско и практично знање о постављању,

раду и начину употребе мјерила брзине возила и припадајућег прибора.

Члан 14.

(1) Сви склопови мјерила брзине возила морају бити заштићени кућиштем од механичких удараца, електромагнетних сметњи и других спољних утицаја.

(2) Мјерило брзине возила мора се поставити и употребљавати у складу са упутством за употребу.

(3) Мјерило брзине возила мора имати функцију само-испитивања која се одвија код сваког укључивања и поновног постављања мјерила брзине возила, као и функцију онемогућавања, односно упозоравања на неисправан рад тог мјерила.

(4) Сви дијелови мјерила брзине возила који могу утицати на метролошке захтјеве, рачунање и складиштење података морају бити на одговарајући начин заштићени од намјерног или ненамјерног неправилног руковања.

(5) Захтјеви који се односе на софтвер мјерила брзине возила морају испуњавати опште захтјеве за софтвером контролисане мјерне инструменте у складу са препоруком Међународне организације за законску метрологију OIML D31, 2008.

Члан 15.

Додатни, односно спољни дијелови и прибор мјерила брзине возила који се на њега прикључују морају бити наведени у увјерсњу о одобрењу типа мјерила.

Члан 16.

Мјерила брзине возила која имају фото, видео, односно неки други уређај за документовање измјерене брзине контролисаног возила као додатни или интегрални дио морају да региструју:

а) датум и вријеме мјерења,

б) измјерену брзину контролисаног возила и

в) регистарски број контролисаног возила.

Члан 17.

(1) Натписи и ознаке који се стављају на мјерило брзине возила морају бити на једном од службених језика у употреби у Републици Српској.

(2) Мјерило брзине возила мора, на видљивом мјесту, имати натписну плочицу, на којој су натписи и ознаке исписани тако да су добро видљиви и да се не могу избрисати или скинути.

(3) Натписна плочица из става 2. овог члана садржи следеће податке:

а) назив произвођача или његова ознака,

б) серијски број и година производње,

в) ознака типа мјерила,

г) службена ознака типа мјерила и

д) опсег мјерења брзине возила.

(4) Ако се мјерило брзине возила састоји из више дијелова, сваки дио мора бити означен идентификационим бројем.

Члан 18.

(1) На прву и наредне верификације мјерила брзине возила у саобраћају могу се поднијети само претходно типски одобрена мјерила.

(2) Код прве верификације мјерила брзине возила обавезно треба извршити визуелни преглед којим се утврђује усаглашеност мјерила са типским одобрењем.

(3) Верификација мјерила брзине возила спроводи се на начин описан у методама и упутству произвођача у обиму који осигурава утврђивање задовољења његових метролошких и других карактеристика прописаних овим правилником.

(4) Рок периодичне верификације мјерила брзине возила је годину дана.

(5) Поступак мјерења којим се испитују мјерила брзине возила мора имати мјериу несигурност бољу од (1/3) захтијеване тачности за мјерила брзине возила.

Члан 19.

Ступањем на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о метролошким условима за ласерске уређаје за мјерење брзине возила у саобраћају ("Службени гласник Републике Српске", број 43/09) и престаје да се примјењује Правилник о метролошким условима за Доплерово радаре ("Службени лист СФРЈ", број 3/85).

Члан 20.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске".

Број: 05/3.00/393-175/12
3. маја 2012. године
Бања Лука

В.д. директора,
Никола Ђукић, с.р.

Прилог број 1.

Врста мјерила	Брзина (v у km/h)	Граница дозвољене брзине	
		Испитивање типа	Прва периодична верификација
радарска и ласерска при стационарном	$v \leq 100$	± 2 km/h	± 3 km/h
	$v > 100$	$\pm 1\%$	$\pm 3\%$
и ручном мјерењу	$v \leq 100$	± 2 km/h	± 5 km/h
	$v > 100$	$\pm 2\%$	$\pm 5\%$
уређаји са чврсто уграђеним сензорима	$v \leq 100$	± 2 km/h	± 3 km/h
	$v > 100$	$\pm 2\%$	$\pm 3\%$
уређаји за мјерење брзине из возила у покрету	$v \leq 100$	± 2 km/h	± 3 km/h
	$v > 100$	$\pm 2\%$	$\pm 3\%$
уређаји за стационарно мјерење брзине (без руковаоца)	$v \leq 100$	± 2 km/h	± 3 km/h
	$v > 100$	$\pm 2\%$	$\pm 3\%$

На основу члана 13. став 4. Закона о метрологији у Републици Српској ("Службени гласник Републике Српске", бр. 13/02 и 100/11) и члана 88. став 3. Закона о републичкој управи ("Службени гласник Републике Српске", бр. 118/08, 11/09, 74/10, 86/10 и 24/12), директор Републичког завода за стандардизацију и метрологију, уз сагласност министра индустрије, енергетике и рударства, доноси

ПРАВИЛНИК

О УСЛОВИМА ЗА ОБРАЗОВАЊЕ ЛАБОРАТОРИЈА ЗА ВЕРИФИКАЦИЈУ МЈЕРИЛА ЗАПРЕМИНЕ ТЕЧНОГ НАФТНОГ ГАСА КОЈА СЕ НАЛАЗЕ У МЈЕРНОМ СКЛОПУ

Члан 1.

(1) Овим правилником прописују се услови за образовање лабораторија за преглед и жигосање (верификацију) мјерила запремине течног нафтног гаса (у даљем тексту: ТНГ), која се налазе у мјерном склопу (у даљем тексту: мјерила), које у погледу кадрова, опреме, радних просторија и документације морају да испуњавају произвођачи, сервисери, увозници и заступници страних фирми, а у којима преглед и жигосање (верификацију) тих мјерила обављају радници Републичког завода за стандардизацију и метрологију, односно његових организационих јединица.

(2) Овај правилник означава се скраћеном ознаком PUL. 060.009.

Члан 2.

(1) Субјекти из члана 1. став 1. овог правилника морају у лабораторији имати најмање два запослена радника, као и одговорно лице лабораторије.

(2) Одговорно лице лабораторије мора имати најмање VII степен стручне спреме, техничко-технолошког или природно-математичког смјера, а остали радници морају имати најмање IV степен стручне спреме, техничког смјера, морају познавати методе и поступке прегледа мјерила и да су стручно обучени за рад са запаљивим течностима и гасовима.

Члан 3.

Преглед мјерила може се вршити:

- еталон мјерном посудом и
- еталон проточним мјерилом.

Члан 4.

За преглед мјерила еталон мјерном посудом потребна је следећа опрема:

а) еталон мјерна посуда, називне запремине минимално 200 L, класе тачности $\pm 0,2\%$ са припадајућом опремом. Еталон мјерна посуда мора бити у склопу еталонске мјерне инсталације која садржи цјевоводе, арматуру и остале помоћне уређаје и опрему (филтер, одвајач гасова, вентиле разних намјена и сл.) и мора бити изведена према важним прописима:

1) радни еталон мора на излазу имати контролно стабло нивоа ТНГ;

б) термометар за мјерење температуре ТНГ којим се врши преглед мјерила, са вриједношћу подјелка не већим од $0,2$ °C, мјерног опсега од 0 °C до $+40$ °C;

в) манометар за мјерење притиска ТНГ у еталонској мјерној инсталацији опсега од 0 bar до 25 bar, класе тачности 1,

г) секундомјер са вриједношћу подјелка $1/10$ s и

д) компресор са прикључцима и одговарајућим цријевима за прањење мјерне посуде.

Члан 5.

За преглед мјерила еталон проточним мјерилом потребна је следећа опрема:

а) еталон проточно мјерило запремине са непосредним или посредним мјерењем запремине, протока већег од 200 L/min, класе тачности $\pm 0,2\%$. Еталон проточно мјерило мора бити у склопу еталонске мјерне инсталације која садржи цјевоводе, арматуру и остале помоћне уређаје и опрему (филтер, одвајач гасова, вентиле разних намјена и сл.) и мора бити изведена према важним прописима,

б) термометар за мјерење температуре ТНГ којим се врши преглед мјерила, са вриједношћу подјелка не већим од $0,2$ °C, мјерног опсега од 0 °C до $+40$ °C,

в) манометар за мјерење притиска ТНГ у еталонској мјерној инсталацији опсега од 0 bar до 25 bar, класе тачности 1 и

г) секундомјер са вриједношћу подјелка $1/10$ s.

Члан 6.

За преглед мјерила еталон мјерном посудом или еталон проточним мјерилом потребна је и помоћна опрема, и то:

а) експлозиметар са алармом – уређај за утврђивање засићености околног ваздуха запаљивим и експлозивним парамима и гасним смјешама,

б) прикључци и остала одговарајућа арматура,

в) боца са инертним гасом (само у случају прегледа мјерила еталон мјерном посудом),

г) опрема за детекцију цурења ТНГ (спреј, раствор сапуна и сл.),

д) батеријска лампа у изведби за рад у експлозивној средини,

ђ) гарнитура алата од материјала који не варничу,